

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES TAMARAS ČAPETAS [TAMARA ČAPETA]
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 13. janvārī¹

Apvienotās lietas C-415/20, C-419/20 un C-427/20

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH (C-415/20)
F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft
F. Reyher Nchfg. mbH (C-419/20)

pret

Hauptzollamt Hamburg (C-415/20 un C-419/20)

un

Flexi Montagetechnik GmbH Co. KG

pret

Hauptzollamt Kiel (C-427/20)

(*Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa, Vācija) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – To summu atmaksa, kuras dalībvalsts ir uzlikusi, pārkāpjot Savienības tiesības – Procentu maksājums – Muitas savienība – Regulas (EEK) Nr. 2913/92 (Kopienas Muitas kodekss) 241. pants – Regulas (ES) Nr. 952/2013 (Savienības Muitas kodekss) 116. panta 6. punkts – Procentu maksājuma ierobežošana muitas nodokļu atmaksas gadījumā – Efektivitātes princips – Valsts pasākumi, ar ko paredz procentu maksājumu, sākot no tiesvedības uzsākšanas brīža

I. Ievads

1. Šie trīs lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa, Vācija), ir par Savienības tiesību interpretāciju saistībā ar Tiesas judikatūrā noteiktajām personu tiesībām uz procentu maksājumu kā no Savienības tiesībām izrietošo tiesiskās aizsardzības līdzekli. Tie attiecas uz trim dažādām situācijām saistībā ar prasībām veikt procentu maksājumus par summām, kas nepamatoti uzliktas, pārkāpjot Savienības tiesības, saistībā ar, pirmkārt, novēloti izmaksātām eksporta kompensācijām par lauksaimniecības produktiem un nepamatoti piemērotu naudas sodu atmaksu saistībā ar šīm kompensācijām, otrkārt, antidempinga maksājumu atmaksu un, treškārt, ievadmuitas nodokļu atmaksu.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

2. Sniedzot atbildi uz šajās lietās uzdotajiem jautājumiem, Tiesai ir iespēja paskaidrot un padziļināt savu tiesu praksi par tiesībām uz procentu maksājumu un jo īpaši izskatīt jautājumu par to, kādos Savienības tiesību pārkāpuma gadījumos šīs tiesības uz procentu maksājumu izriet no Savienības tiesībām. Turklāt Tiesai ir lūgts precizēt nosacījumus, kādos ierobežojumus tiesībām uz procentu maksājumu var paredzēt gan Savienības tiesības, gan valsts tiesības.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

3. Padomes Regula (EEK) Nr. 2913/92 (1992. gada 12. oktobris) par Kopienas Muitas kodeksa izveidi² tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 450/2008 (2008. gada 23. aprīlis), ar ko izveido Kopienas Muitas kodeksu (Modernizētais Muitas kodekss)³, kas savukārt tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu⁴.

4. Kopienas Muitas kodeksa 241. pantā bija paredzēts:

“Kompetento dienestu izdarītā iekasēto ievadmuitas vai izvedmuitas nodokļu summas vai kredīta procentu vai nokavējuma procentu atmaksa nerada tām nekādus maksājuma procentus. Tomēr procentus maksā:

- ja lēmums apmierināt atmaksāšanas lūgumu nav izpildīts triju mēnešu laikā pēc lēmuma pieņemšanas dienas,
- ja to paredz attiecīgās valsts noteikumi.

[..]”

5. Savienības Muitas kodeksa 116. panta 6. punktā ir paredzēts:

“Atmaksāšana nerada attiecīgajiem muitas dienestiem pienākumu maksāt procentus.

Tomēr procentus maksā, ja lēmums par atmaksāšanu nav īstenots trīs mēnešos no lēmuma pieņemšanas dienas, izņemot gadījumus, kad šā termiņa neievērošanas cēloņi ir bijuši ārpus muitas dienestu kontroles.

Šādā gadījumā procentus maksā par laiku no dienas, kad beidzas trīs mēnešu laikposms, līdz atmaksāšanas dienai. Procentu likmi nosaka saskaņā ar 112. pantu.”

² OV 1992, L 302, 1. lpp. (turpmāk tekstā – “Kopienas Muitas kodekss”).

³ OV 2008, L 145, 1. lpp.

⁴ OV 2013, L 269, 1. lpp., un labojums – OV 2013, L 287, 90. lpp. (turpmāk tekstā – “Savienības Muitas kodekss”). Saskaņā ar tā 287. un 288. pantu šis kodekss stājās spēkā 2013. gada 30. oktobrī un, neskarot atsevišķas tiesību normas (kuras neiekļauj tā 116. pantu), ir piemērojams no 2016. gada 1. maija.

B. Vācijas tiesības

6. Iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstošās Vācijas tiesības šajā gadījumā ir *Abgabenordnung* (Nodokļu kodekss; *BGBI.* 2002 I, 3866. lpp.), pamatlietā piemērojamā redakcijā (turpmāk tekstā – “AO”).

7. AO 3. pantā ir noteikts:

“[..]

(3) Ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļi atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 5. panta 20. un 21. punktam šī likuma izpratnē ir uzskatāmi par nodokļiem. [..]

(4) “Nodokļu blakus maksājumi” ir [..] procenti saskaņā ar 233.–237. pantu, [..] kā arī procenti no ievadmuitas un izvedmuitas nodokļiem atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 5. panta 20. un 21. punktam.

[..]”

8. Saskaņā ar AO 233. pantu:

“Prasījumiem saistībā ar nodokļu parāda attiecībām (37. pants) procenti ir aprēķināmi tikai tad, ja tas ir paredzēts likumā. [..]”

9. AO 236. pantā ir paredzēts:

“(1) Ja ar likumīgā spēkā stājušos tiesas nolēmumu vai, pamatojoties uz šādu nolēmumu, noteikts nodoklis ir samazināts vai ir piešķirta nodokļa atmaksa, tad, neskarot 3. punktu, atmaksājamajai summai ir aprēķināmi procenti no tiesvedības uzsākšanas dienas līdz izmaksas dienai.

[..]”

10. Turklāt lietā C-415/20 ir piemērojams tostarp *Gesetz zur Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen und der Direktzahlungen* (Likums, ar ko īsteno tirgu kopīgo organizāciju un tiešos maksājumus, *BGBI.* 2017 I, 3746. lpp.), pamatlietā piemērojamā redakcijā (turpmāk tekstā – “MOG”).

11. MOG 14. pantā ir noteikts:

“(1) Summām, kas maksājamas saistībā ar priekšrocības atmaksu vai jebkura cita pienākuma pārkāpumu, aprēķina procentus pēc pamata likmes, pieskaitot piecus procentu punktus, sākot no šo summu noteiktās samaksas dienas. Jebkuram nodoklim, kas netiek savlaicīgi samaksāts, aprēķina procentus pēc pamata likmes, pieskaitot piecus procentu punktus, sākot no šī nodokļa noteiktās samaksas dienas. Pirmo un otro teikumu piemēro, neskarot 1. panta 2. punktā noteiktās tiesību normas un tiesību aktus.

(2) Summām, kas maksājamas saistībā ar kādu priekšrocību vai iejaukšanos, aprēķina procentus, sākot no datuma, kurā prasība nodota izskatīšanai tiesā, kā noteikts AO 236., 238. un 239. pantā. Citos gadījumos par tām neaprēķina procentus.”

III. Lietas fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

A. Lieta C-415/20

12. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH* (turpmāk tekstā – “*Gräfendorfer*”) ir Vācijā reģistrēta sabiedrība, kas eksportē mājputnu liemeņus uz trešām valstīm.

13. Laikposmā no 2012. gada janvāra līdz jūnijam *Hauptzollamt Hamburg* (Galvenā muitas pārvalde, Hamburga, Vācija) atteicās piešķirt *Gräfendorfer* eksporta kompensāciju ar pamatojumu, ka mājputnu liemeņiem neesot bijusi pienācīgi laba tirdzniecības kvalitāte, jo tie neesot bijuši pilnībā izplūkāti vai tajos esot bijis pārāk daudz iekšējo orgānu (subproduktu). Pamatojoties uz attiecīgajām Savienības tiesībām⁵, Hamburgas Galvenā muitas pārvalde arī noteica *Gräfendorfer* naudas sodu, jo tā esot pieprasījusi lielāku eksporta kompensāciju, nekā tai patiesībā pienācies.

14. Pēc tam prasībās, kuras tiesā cēla citas personas, nevis *Gräfendorfer*⁶, *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa), pamatojoties uz 2011. gada 24. novembra Tiesas spriedumu *Gebr. Stolle*⁷, nolēma, ka neliela skaita spalvu esamība neliedz veikt eksporta kompensāciju un ka liemenī kopumā var atrasties līdz četriem iekšējiem orgāniem. Hamburgas Galvenā muitas pārvalde attiecīgi apmierināja *Gräfendorfer* iesniegto administratīvo sūdzību, piešķirot tai pieprasīto eksporta kompensāciju un atmaksājot tai piemērotos naudas sodus.

15. Ar 2015. gada 16. aprīļa vēstuli *Gräfendorfer* vērsās Hamburgas Galvenajā muitas pārvaldē, pieprasot procentu maksājumu par novēloti izmaksātajām eksporta kompensācijām un atmaksātajiem naudas sodiem. Ar 2015. gada 22. jūlija lēmumu Hamburgas Galvenā muitas pārvalde noraidīja šo pieteikumu. Ar 2018. gada 18. aprīļa lēmumu tā noraidīja arī *Gräfendorfer* iesniegto administratīvo sūdzību par 2015. gada 22. jūlija lēmumu.

16. 2018. gada 23. maijā *Gräfendorfer* cēla iesniedzējtiesā prasību, apstrīdot šo noraidījumu. Tā pamato savu prasību, atsaucoties uz Savienības tiesībām, kā arī uz tiesībām saņemt procentu maksājumu, kuras izriet no Tiesas judikatūras. Hamburgas Galvenā muitas pārvalde tostarp apgalvo, ka tās atteikšanās piešķirt eksporta kompensācijas nav bijusi pretēja Savienības tiesībām, bet gan ir atbildusi piemērojamam Savienības tiesiskajam regulējumam un valsts tiesu judikatūrai, turklāt *Gräfendorfer* tiesībām saņemt eksporta kompensācijas pamatā esot bijis Tiesas spriedums un iesniedzējtiesas turpmākie lēmumi, tādēļ šajā gadījumā tā nevarot pieprasīt procentus par koriģēto summu. Hamburgas Galvenā muitas pārvalde šajā ziņā atsauca uz Tiesas 2017. gada 18. janvāra spriedumu *Wortmann*⁸.

⁵ Komisijas Regula (EK) Nr. 800/1999 (1999. gada 15. aprīlis), ar kuru nosaka kopējus sīki izstrādātus noteikumus eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanai lauksaimniecības produktiem (OV 1999, L 102, 11. lpp.). Šī regula tika atcelta un aizstāta ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 612/2009 (2009. gada 7. jūlijs), ar kuru nosaka kopējus sīki izstrādātus noteikumus eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanai lauksaimniecības produktiem (OV 2009, L 186, 1. lpp.).

⁶ Šajā sakarā iesniedzējtiesa atsauca uz *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa) 2014. gada 18. februāra spriedumiem 4 K 18/12 un 4 K 264/11.

⁷ No C-323/10 līdz C-326/10, EU:C:2011:774. Lieta bija saistīta ar Komisijas Regulas (EEK) Nr. 3846/87 (1987. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu nomenklatūru eksporta kompensācijām (OV 1987, L 366, 1. lpp.), I pielikuma 0207 12 10 un 0207 12 90 apakšpozīcijas interpretāciju.

⁸ C-365/15, EU:C:2017:19 (turpmāk tekstā – “spriedums *Wortmann*”).

17. Iesniedzējtiesa norāda, ka ne Savienības tiesiskajā regulējumā, ne valsts tiesībās nav atrodama neviena tiesību norma, kas būtu piemērojama pamatlietā un kas ļautu apmierināt *Gräfendorfer* prasījumus, ar ko tā pieprasa procentus par novēloti izmaksātām eksporta kompensācijām vai atmaksājumiem naudas sodiem. Līdz ar to strīda rezultāts ir atkarīgs no tā, vai šos prasījumus var pamatot ar tiesībām uz procentu maksājumu saskaņā ar Savienības tiesībām, kā noteikts Tiesas judikatūrā.

18. Tā kā nebija skaidrs, vai Savienības tiesībās balstītās tiesības uz procentu maksājumu rodas tāda Savienības tiesību pārkāpuma situācijā kā tā, kas tiek aplūkota šajā gadījumā, *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem:

- “1) Vai Savienības tiesībās paredzētais dalībvalstu pienākums atmaksāt maksājumus, kas uzlikti, pārkāpjot Savienības tiesības, pieskaitot tiem procentus, pastāv arī gadījumā, kad atmaksas iemesls nav Eiropas Savienības Tiesas konstatēts Savienības tiesību pārkāpums, bet gan Tiesas veikta kombinētās nomenklatūras (apakš)pozīcijas interpretācija?
- 2) Vai Eiropas Savienības Tiesas izstrādātā Savienības tiesībās ietvertā procentu prasījuma principi ir pārnesami arī uz eksporta kompensāciju izmaksu, kuru dalībvalsts iestāde ir liegusi, pārkāpjot Savienības tiesības?”

B. Lieta C-419/20

19. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka *F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – “*Reyher*”) ir Vācijā reģistrēta sabiedrība, kura laikposmā no 2010. līdz 2011. gadam importēja ES savienotājelementus no kādas Indonēzijas sabiedrības, kas ir kādas Ķīnā reģistrētas sabiedrības meitasuzņēmums.

20. Hamburgas Galvenā muitas pārvalde uzskatīja, ka šie savienotājelementi ir Ķīnas izcelsmes izstrādājumi, kuru importam ES ir nosakāmi antidempinga maksājumi, kā noteikts Regulā Nr. 91/2009⁹. Līdz ar to Hamburgas Galvenā muitas pārvalde 2013. gadā izdeva vairākus paziņojumus, uzliedot *Reyher* antidempinga maksājumus, kurus tā veica. Vēlāk *Reyher* cēla tiesā prasību, apstrīdot šos uzliktos maksājumus *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa).

21. Ar 2019. gada 3. aprīļa spriedumu, kas ir kļuvis galīgs, *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa) apmierināja *Reyher* prasību un atcēla tai uzliktos antidempinga maksājumus ar pamatojumu, ka Hamburgas Galvenā muitas pārvalde neesot pierādījusi, ka savienotājelementi, kurus *Reyher* importēja ES, ir Ķīnas izcelsmes izstrādājumi.

22. 2019. gada maijā Hamburgas Galvenā muitas pārvalde atmaksāja *Reyher* antidempinga maksājumus, ko tā bija veikusi. Taču tā noraidīja *Reyher* prasījumu, ar ko tā pieprasa procentus par šiem maksājumiem, un vēlāk arī *Reyher* iesniegto administratīvo sūdzību par šo prasības noraidījumu.

⁹ Padomes Regula (EK) Nr. 91/2009 (2009. gada 26. janvāris), ar ko piemēro galīgo antidempinga maksājumu dažu Ķīnas Tautas Republikas izcelsmes dzelzs vai tērauda savienotājelementu importam (OV 2009, L 29, 1. lpp.). Šī regula tika atcelta ar Komisijas Īstenošanas Regulu (ES) 2016/278 (2016. gada 26. februāris), ar ko atceļ galīgo antidempinga maksājumu, kas noteikts dažu Ķīnas Tautas Republikas izcelsmes dzelzs vai tērauda savienotājelementu importam un attiecināts arī uz dažu dzelzs vai tērauda savienotājelementu importu, ko veic, tos nosūtot no Malaizijas un deklarējot vai nedeclarējot kā Malaizijas izcelsmes ražojumus (OV 2016, L 52, 24. lpp.).

23. 2020. gada 10. februārī *Reyher* cēla iesniedzējtiesā prasību, apstrīdot šo noraidījumu. Lai arī starp pusēm pastāv strīds par to, vai procentu maksājums ir izslēdzams, pamatojoties uz Savienības Muitas kodeksa 116. panta 6. punktu, iesniedzējtiesa uzskata, ka šīs lietas faktiem nebija piemērojams šis kodekss, bet gan iepriekšējais Kopienas Muitas kodekss. Saskaņā ar Kopienas Muitas kodeksa 241. pantu procentus maksā, ja to paredz attiecīgās valsts tiesības. Tādēļ iesniedzējtiesas ieskatā *Reyher* varēja pieprasīt procentus par laika periodu, sākot no tiesvedības uzsākšanas dienas, pamatojoties uz AO 236. panta 1. punktu. Tomēr šai tiesai nav skaidrs, vai *Reyher* ir tiesīga pieprasīt procentus par laika periodu no nepamatoto antidempinga maksājumu veikšanas dienas līdz tiesvedības uzsākšanas dienai.

24. Tā kā nebija skaidrs, vai *Reyher* var atsaukties uz Savienības tiesībās balstītajām tiesībām saņemt procentu maksājumu saskaņā ar Tiesas judikatūru saistībā ar procentiem, ko tā nevar pieprasīt saskaņā ar valsts tiesībām, *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu:

“Vai Savienības tiesību pārkāpums, kas izpaužas kā nosacījums Eiropas Savienības Tiesas izstrādātajām tiesībām saņemt Savienības tiesībās balstītus procentu maksājumus, ir noticis arī tad, ja dalībvalsts iestāde uzliek maksājumu saskaņā ar Savienības tiesībām, savukārt dalībvalsts tiesa vēlāk konstatē, ka nav izpildīti faktiskie priekšnosacījumi maksājuma noteikšanai?”

C. Lieta C-427/20

25. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka *Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – “*Flexi Montagetechnik*”) ir Vācijā reģistrēta sabiedrība, kura importēja ES karabīnes, ko izmanto suņu pavadu izgatavošanai.

26. *Hauptzollamt Kiel* (Ķīles Galvenā muitas pārvalde, Vācija) pēc ārējās muitas pārbaudes veikšanas norādīja, ka šīs karabīnes – pretēji *Flexi Montagetechnik* apgalvotajam – neesot klasificējamās Kombinētās nomenklatūras (KN) 8308. pozīcijā, kam piemēro muitas nodokļa likmi 2,7 % apmērā, bet gan KN 7907. pozīcijā, kam piemēro muitas nodokļa likmi 5 % apmērā, kā rezultātā precēm esot piemērojams ievadmuitas nodoklis, kas ir lielāks par *Flexi Montagetechnik* maksāto. Ķīles Galvenā muitas pārvalde izdeva divus paziņojumus par ievadmuitas nodokļu piedziņu, ko *Flexi Montagetechnik* samaksāja 2014. gada martā. Vēlāk, 2014. gada septembrī, *Flexi Montagetechnik* cēla tiesā prasību pret šiem paziņojumiem.

27. Ar 2017. gada 20. jūnija spriedumu *Bundesfinanzhof* (Federālā finanšu tiesa, Vācija) atcēla šos paziņojumus ar pamatojumu, ka ievadmuitas nodokļa piedziņa esot bijusi pretlikumīga, jo karabīnes esot bijušas klasificējamās KN 8303. pozīcijā, kā to esot darījis *Flexi Montagetechnik*.

28. 2017. gada oktobrī Ķīles Galvenā muitas pārvalde atmaksāja *Flexi Montagetechnik* ievadmuitas nodokļus, ko tā bija samaksājusi. Tomēr tā atteicās maksāt procentus par šiem nodokļiem par laika periodu no brīža, kad tika veikts maksājums, līdz brīdim, kad tika veikta atmaksa, un noraidīja *Flexi Montagetechnik* iesniegto administratīvo sūdzību pret šo noraidījumu.

29. *Flexi Montagetechnik* cēla iesniedzējtiesā prasību, apstrīdot šo atteikumu. Tiesvedības gaitā Ķīles Galvenā muitas pārvalde tai piešķīra likumiskos procentus par laika periodu no brīža, kad tika celta prasība pret paziņojumiem par nodokļu piedziņu (2014. gada septembra), līdz brīdim, kad tika atmaksāti samaksātie ievadmuitas nodokļi (2017. gada oktobrim). Tomēr starp pusēm joprojām pastāv strīds par to, vai *Flexi Montagetechnik* var pieprasīt procentus par laika periodu

no brīža, kad tika samaksāti nepamatoti noteiktie ievadmitas nodokļi (2014. gada marta), līdz brīdim, kad tiesā tika celta prasība pret paziņojumiem par nodokļu piedziņu (2014. gada septembrim).

30. Tā kā nebija skaidrs, vai *Flexi Montagetechnik* var atsaukties uz Savienības tiesībās balstītajām tiesībām saņemt procentu maksājumu saskaņā ar Tiesas judikatūru saistībā ar procentiem, ko tā nevar pieprasīt saskaņā ar valsts tiesībām, *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu:

“Vai Savienības tiesību pārkāpums, kas izpaužas kā nosacījums Eiropas Savienības Tiesas izstrādātajām tiesībām saņemt Savienības tiesībās balstītus procentu maksājumus, ir noticis arī tad, ja dalībvalsts iestāde, pārkāpjot spēkā esošās Savienības tiesību normas, uzliek maksājumu un dalībvalsts tiesa konstatē šo Savienības tiesību pārkāpumu?”

IV. Tiesvedība tiesā

31. Ar 2020. gada 9. oktobra lēmumu Tiesas priekšsēdētājs nolēma apvienot lietas C-415/20, C-419/20 un C-427/20 rakstveida un mutvārdu procesam un sprieduma taisīšanai.

32. *Gräfendorfer, Reyher, Flexi Montagetechnik*, Nīderlandes valdība un Eiropas Komisija iesniedza Tiesā rakstiskos apsvērumus. Šie lietas dalībnieki arī atbildēja uz rakstveida jautājumiem, ko Tiesa tiem uzdeva saskaņā ar Tiesas Reglamenta 62. panta 1. punktu.

V. Analīze

33. Uzdotot šos jautājumus, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu sniegt norādījumus vairākos jautājumos saistībā ar Savienības tiesībās balstītajām tiesībām uz procentu maksājumu, kas ir izstrādātas Tiesas judikatūrā.

34. Iesniedzējtiesa neapstrīd, ka tiesības uz procentu maksājumu izriet no Savienības tiesībām, taču tai nav skaidrs, vai šīs tiesības rodas dažādos Savienības tiesību pārkāpšanas gadījumos, ko tā tagad izskata.

35. Pirmais visu trīs lietu pamatā esošais jautājums būtībā ir saistīts ar to, vai ir būtiski, kā Savienības tiesību pārkāpums ir noticis, lai rastos no Savienības tiesībām izrietošas tiesības uz procentu maksājumu. Turklāt netieši rodas jautājums par to, vai ir būtiski, ka Savienības tiesību pārkāpumu ir konstatējušas valsts tiesas, nevis Tiesa.

36. Otrais šo lietu pamatā esošais jautājums būtībā ir saistīts ar to, vai un ar kādiem nosacījumiem iespējams ierobežot no Savienības tiesībām izrietošās tiesības uz procentu maksājumu. Lietās C-419/20 un C-427/20 ir izvirzīts jautājums par to, vai ir piemērojams ES muitas tiesību aktos paredzētais ierobežojums Savienības tiesībās balstītajām tiesībām uz procentu maksājumu, savukārt visās trīs lietās ir izvirzīts jautājums par to, vai šīs tiesības ir iespējams ierobežot ar valsts tiesībām.

37. Sniedzot atbildes uz šiem jautājumiem, vispirms izvērtēšu Tiesas judikatūrā izstrādātās tiesības uz procentu maksājumu saistībā ar pretēji Savienības tiesībām samaksāto summu atmaksu (A sadaļa). Pēc tam izvērtēšu, vai ir būtiski, kā Savienības tiesību pārkāpums ir noticis, lai personai rastos no Savienības tiesībām izrietošas tiesības uz procentu maksājumu (B sadaļas 1. iedaļa),

savukārt pēc tam iztirzāšu jautājumu par to, vai ir būtiski, vai Savienības tiesību pārkāpumu ir konstatējušas valsts tiesas vai Tiesa (B sadaļas 2. iedaļa). Visbeidzot aplūkošu iespējamus attaisnojumus ierobežojumiem, kas piemērojami tiesībām uz procentu maksājumu gan Savienības tiesību (C sadaļas 1. iedaļa), gan valsts tiesību (C sadaļas 2. iedaļa) kontekstā.

38. Veiktā analīze parādīs, ka tiesības uz procentu maksājumu ir vispārīgs Savienības regulējums, kas piemērojams visos gadījumos, kad kāds saskaņā ar Savienības tiesībām veicams maksājums tiek veikts novēloti, neatkarīgi no tā, vai attiecīgais gadījums ir saistīts ar nepamatoti samaksātu naudas summu novēlotu atmaksu vai tādu priekšrocību novēlotu izmaksu, ko persona ir tiesīga saņemt saskaņā ar Savienības tiesībām. Tomēr Savienības tiesības vai valsts tiesības var ierobežot šo vispārīgo regulējumu ar nosacījumu, ka šāds ierobežojums tiek pamatots ar pieņemamām sabiedrības interesēm un tas ir samērīgs ar šādām interesēm. Tāpat tiek izvērtēts ar ES muitas tiesību aktiem ieviestais ierobežojums, kā arī ierobežojums, ko šajā ziņā paredz piemērojamās valsts tiesības.

A. Tiesības uz procentu maksājumu saskaņā ar Savienības tiesībām

39. Vispirms norādišu, ka tiesības uz procentu maksājumu Savienības tiesību kontekstā tika izstrādātas kopā ar Tiesas judikatūru par tiesībām uz to summu atmaksu, kas nepamatoti samaksātas, pārkāpjot Savienības tiesības.

40. Gadījumi, kad tiek uzlikti dažādi maksājumi pretēji Savienības tiesībām, nav nekāds jaunums. Piemēram, sākotnējā judikatūrā Tiesai nācās izvērtēt maksājumus par fitosanitārajām pārbaudēm¹⁰, eksporta maksājumus¹¹, par veselības pārbaudi veicamos maksājumus saistībā ar importu¹², nodevas par bekona ražošanai paredzētajiem cūku liemeņiem¹³, patēriņa nodokli banāniem¹⁴ un maksājumus, kas uzlikti par atklātu vai slēgtu akciju sabiedrību reģistrāciju¹⁵. Nesenākās lietas bija saistītas, piemēram, ar uzņēmuma ienākuma nodokļa iepriekšējo maksājumu par peļņu, ko meitasuzņēmums izmaksā mātesuzņēmumam¹⁶, pārmaksātu pievienotās vērtības nodokli (turpmāk tekstā – “PVN”)¹⁷, vides nodokli, kas maksājams par mehāniskajiem transportlīdzekļiem¹⁸, un pārmaksātu elektroenerģijas nodokli¹⁹.

41. Gadījumos, kad tika konstatēts, ka šie maksājumi ir pretrunā Savienības tiesībām, personas, kuras šos maksājumus bija veikušas, pieprasīja to atmaksu. Šie prasījumi bieži bija saistīti ar procentu maksājumu prasījumiem.

¹⁰ Skat. spriedumu, 1976. gada 16. decembris, *Rewe-Zentralfinanz* un *Rewe-Zentral* (33/76, EU:C:1976:188).

¹¹ Skat. spriedumu, 1976. gada 16. decembris, *Comet* (45/76, EU:C:1976:191).

¹² Skat. spriedumu, 1983. gada 9. novembris, *San Giorgio* (199/82, EU:C:1983:318).

¹³ Skat. spriedumu, 1979. gada 26. jūnijs, *McCarren* (177/78, EU:C:1979:164).

¹⁴ Skat. spriedumu, 1999. gada 9. februāris, *Dilexport* (C-343/96, EU:C:1999:59).

¹⁵ Skat. spriedumu, 1997. gada 2. decembris, *Fantask* u.c. (C-188/95, EU:C:1997:580).

¹⁶ Skat. spriedumu, 2001. gada 8. marts, *Metallgesellschaft* u.c. (C-397/98 un C-410/98, EU:C:2001:134).

¹⁷ Skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Littlewoods Retail Ltd* u.c. (C-591/10, EU:C:2012:478).

¹⁸ Skat. spriedumus, 2013. gada 18. aprīlis, *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250), un 2014. gada 15. oktobris, *Nicula* (C-331/13, EU:C:2014:2285).

¹⁹ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Hauptzollamt B* (iespēja samazināt nodokļus) (C-100/20, EU:C:2021:716).

42. Tomēr Savienības tiesībās nav atrodama neviena vispārīga rakstiska tiesību norma par to personu tiesībām vai tām pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kuras ir samaksājušas summas, kas uzliktas pretēji Savienības tiesībām. Tādēļ šī tiesību joma tika un joprojām tiek izstrādāta, balstoties uz Tiesas judikatūru. Turpinājumā sniegts īss pārskats par šo judikatūru manā izpratnē.

43. Saskaņā ar iedibināto judikatūru tiesības atgūt summas, ko kāda dalībvalsts ir uzlikusi, pārkāpjot Savienības tiesības, ir to tiesību rezultāts un papildinājums, kuras personām piešķirtas Savienības tiesībās, kā tās ir interpretējusi Tiesa. Tādēļ dalībvalstīm principā ir jāatmaksā summas, ko tās ir uzlikušas, pārkāpjot Savienības tiesības²⁰.

44. Manuprāt, šī judikatūra skaidri liecina, ka tiesības uz atlīdzību pašas ir tiesības, kas izriet no Savienības tiesībām gadījumā, kad persona ir samaksājusi summas, kas uzliktas pretēji Savienības tiesībām.²¹

45. Turklāt Tiesa uzskatīja, ka gadījumos, kad kāda dalībvalsts uzlikusi maksājumus, pārkāpjot Savienības tiesību normas, personas ir tiesīgas pieprasīt atmaksāt ne tikai nepamatoti uzlikto nodokli, bet arī valstij samaksātās summas vai summas, ko valsts bija ieturējusi, kuras ir tieši saistītas ar šo nodokli. Minētais attiecas arī uz zaudējumiem, kas radušies samaksāto naudas summu nepieejamības rezultātā.²²

46. Tiesa arī papildus paskaidroja, ka šī judikatūra skaidri liecina, ka princips, ka dalībvalstīm ir pienākums atmaksāt procentus par nodokļiem, kas uzlikti, pārkāpjot Savienības tiesības, izriet no Savienības tiesībām²³.

47. Minētā judikatūra ir izprotama tādējādi, ka gadījumos, kad tiesības uz atlīdzību izriet no Savienības tiesībām, tās ir saistītas ar tiesībām uz procentu maksājumu. Šādu judikatūras interpretāciju ir apstiprinājusi Tiesas ģenerālvokāte²⁴ un tiesībzinātnieki²⁵.

²⁰ Šī judikatūra aizsākās ar 1983. gada 9. novembra spriedumu *San Giorgio* (199/82, EU:C:1983:318, 12. punkts). To apstiprināja turpmākā judikatūra, piemēram, 2001. gada 8. marta spriedums *Metallgesellschaft u.c.* (C-397/98 un C-410/98, EU:C:2001:134, 84. punkts) un, nesenāk, 2021. gada 9. septembra spriedums *Hauptzollamt B* (Iespēja samazināt nodokļus) (C-100/20, EU:C:2021:716, 26. punkts).

²¹ Var pat apgalvot, ka tiesības uz atlīdzību bija pirmais Savienības tiesībās balstītais tiesiskās aizsardzības līdzeklis, ko Tiesa atzina par neatņemamu ar Līgumiem izveidotās sistēmas sastāvdaļu. Judikatūra par tiesībām uz atlīdzību tika izveidota pirms judikatūras, kurā Tiesa izstrādāja pārējos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, piemēram, tiesības uz pagaidu noregulējumu (sākot ar spriedumu, 1990. gada 19. jūnijs, *Factortame u.c.*, C-213/89, EU:C:1990:257) vai tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu (sākot ar spriedumu, 1991. gada 19. novembris, *Franovich u.c.*, C-6/90 un C-9/90, EU:C:1991:428). Tomēr tiesības uz atlīdzību netika uzreiz atzītas par Savienības tiesībās balstītu tiesiskās aizsardzības līdzekli, jo vairākums valsts tiesību sistēmu paredzēja kāda veida prasījumus par nepamatoti samaksātu maksājumu atlīdzināšanu. Tādēļ uzreiz nebija skaidrs, ka Savienības tiesībām ir pašām savs juridiskais pamats saistībā ar atlīdzību, kas nav atkarīgs no valsts tiesībām. Šajā sakarā skat. Dougan, M, "Cutting Your Losses in the Enforcement Deficit: A Community Right to the Recovery of Unlawfully Levied Charges?", *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, 1. sēj., 1998.–1999. g., 233. lpp.; Čapeta, T., *Sudovi Europske unije. Nacionalni sudovi kao europski sudovi* (ES tiesas. Valstu tiesas kā Eiropas tiesas), Institut za međunarodne odnose, IMO, Zagreba, 2002, 109. un turpmākās lpp.

²² Skat., piemēram, spriedumus, 2012. gada 19. jūlijs, *Littlewoods Retail Ltd u.c.* (C-591/10, EU:C:2012:478, 25. punkts), un 2021. gada 9. septembris, *Hauptzollamt B* (Iespēja samazināt nodokļus) (C-100/20, EU:C:2021:716, 27. punkts).

²³ Skat., piemēram, spriedumus, 2012. gada 19. jūlijs, *Littlewoods Retail Ltd u.c.* (C-591/10, EU:C:2012:478, 26. punkts), un 2021. gada 9. septembris, *Hauptzollamt B* (Iespēja samazināt nodokļus) (C-100/20, EU:C:2021:716, 27. punkts).

²⁴ Šajā sakarā skat. ģenerālvokātes V. Trstenjakas [V. Trstenjak] secinājumus lietā *Littlewoods Retail Ltd u.c.* (C-591/10, EU:C:2012:9, 26.–30. punkts) un ģenerālvokāta M. Vatele [M. Wathelet] secinājumus lietā *Irimie* (C-565/11, EU:C:2012:803, 21.–29. punkts).

²⁵ Skat., piemēram, Gazin, F., "L'étendue du versement des sommes dues par les États en violation du droit de l'Union européenne: le beurre et l'argent du beurre au service de l'efficacité du droit", *Revue du marché commun et de l'Union européenne*, Nr. 571, 2013, 475. lpp.; Schlote, M., "The San Giorgio "cause of action"", *British Tax Review*, 2014, 103. lpp.; van de Moosdijk, M., *Unjust Enrichment in European Union Law*, Kluwer, 2018, it īpaši 68.–83. lpp.; Episcopo, F., "The Vicissitudes of Life at the Coalface: Remedies and Procedures for Enforcing Union Law before the National Courts", no: Craig, P., un de Búrca, G. (red.), *The Evolution of EU Law*, trešais izdevums, Oxford University Press, 2021, 275. lpp., it īpaši 290.–291. lpp.

48. Tomēr jautājums, kas judikatūrā joprojām nebija skaidri izvērtēts, ir par to, vai procenti ir maksājami visos gadījumos, kad tiesības uz atlīdzību ir balstītas uz Savienības tiesībām, vai arī ir noteikti gadījumi, kuros Savienības tiesības paredz tiesības uz atlīdzību, taču neparedz pienākumu maksāt procentus. Turklāt joprojām nav skaidrs, vai tiesības uz procentu maksājumu rodas vienīgi kopā ar tiesībām uz atlīdzību saskaņā ar Savienības tiesībām, vai arī tās rodas citos gadījumos, kad novēloti izpildītais maksājuma pienākums ir balstīts tieši Savienības tiesībās (gluži kā saistībā ar eksporta kompensācijām lietā C-415/20).

49. Manuprāt, arī atbilde uz šo jautājumu ir meklējama Savienības tiesībās, un tā nav atkarīga no valsts tiesību sistēmām. Citiem vārdiem, tiesību uz procentu maksājumu joma nav valsts procesuālās autonomijas jautājums. Šis jēdziens attiecas uz dalībvalstu kompetenci savās tiesību sistēmās regulēt jautājumus pēc būtības un procedūras, kas attiecas uz ES tiesiskās aizsardzības līdzekļu tiesību (piemēram, no Savienības tiesībām izrietošo tiesību uz atlīdzību vai tiesību uz zaudējumu atlīdzināšanu) īstenošanu gadījumos, kad trūkst to īstenošanai nepieciešamo Savienības tiesību normu. Tomēr tas, vai tiesības uz procentu maksājumu rodas visos vai vienīgi atsevišķos gadījumos, kad ir radušās tiesības uz atlīdzību, vai arī citos gadījumos, kad finansiālās saistības ir balstītas uz Savienības tiesībām, ir jautājums par šo tiesību esamību, nevis īstenošanu, un tas attiecīgi ir pilnībā Savienības tiesību jautājums. Taču tas, vai valsts tiesību sistēma var ierobežot šīs tiesības, ja tādas pastāv saskaņā ar Savienības tiesībām, ir cita rakstura jautājums, ko turpinājumā iztirzāšu atsevišķi (skat. C sadaļas 2. iedaļu).

B. Savienības tiesību pārkāpums, kas ir pamatā tiesībām uz atlīdzību kopā ar procentiem saskaņā ar Tiesas judikatūru

1. Vai ir būtiski, kā ir noticis Savienības tiesību pārkāpums?

50. Viens no šajās lietās izvirzītajiem jautājumiem ir saistīts ar to, vai Tiesas judikatūras par nepamatotu maksājumu piedziņu ar procentiem izpratnē ir būtiski, kā ir noticis Savienības tiesību pārkāpums. Precīzāk, rodas jautājums, vai procenti ir maksājami vienīgi gadījumos, kad ES vai valsts pasākums, ar ko tiek pamatota nepamatoti iekasēto summu noteikšana, tiek anulēts vai atzīts par spēkā neesošu, kā apgalvo Nīderlandes valdība, vai arī procenti ir maksājami saistībā ar jebkāda veida Savienības tiesību pārkāpumu, kā norāda iesniedzējtiesa, *Gräfendorfer, Reyher, Flexi Montagetechnik* un Komisija.

51. Šajā ziņā iesniedzējtiesa paskaidro, ka lietām, kurās Tiesa uzskatīja, ka prasītājiem ir tiesības uz procentiem saskaņā ar Savienības tiesībām, kopīgā iezīme bija tāda, ka tiesības uz atlīdzību radās pēc tam, kad Tiesa bija atzinusi maksājuma juridisko pamatu par spēkā neesošu²⁶.

52. Turpretim pašlaik izskatāmajās lietās Savienības tiesību pārkāpumam pamatā bija fakts, ka kompetentās valsts iestādes kļūdījās Savienības tiesību interpretācijā vai faktu novērtēšanā, piemērojot juridiski saistošas Savienības tiesību normas. Lietā C-415/20 pārkāpumam pamatā bija kļūda spēkā esošā Savienības tiesiskā regulējuma interpretācijā, saskaņā ar kuru prasītājam tika liegts izmaksāt eksporta kompensācijas un kompetentās valsts iestādes tam papildus noteica naudas sodu. Lietā C-419/20 pārkāpumam pamatā bija kompetento valsts iestāžu pieļauta kļūda

²⁶ Iesniedzējtiesa šajā sakarā atsaucas uz spriedumiem, 2012. gada 27. septembris, *Zuckerfabrik Jülich* u.c. (C-113/10, C-147/10 un C-234/10, EU:C:2012:591); 2013. gada 18. aprīlis, *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250), un 2017. gada 18. janvāris, *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19).

faktu novērtēšanā, kā rezultātā tika uzlikti antidempinga maksājumi, kas bija nepamatoti saskaņā ar spēkā esošajām Savienības tiesībām, savukārt lietā C-427/20 šādas iestādes bija nepareizi interpretējušas spēkā esošās Savienības tiesības, kā rezultātā tās uzlika ievadmitas nodokļus.

53. Jāatzīst, ka lietas, uz kurām atsaucas iesniedzējtiesa, attiecās uz gadījumiem, kad maksājuma juridiskais pamats tika atzīts par spēkā neesošu. Spriedums *Zuckerfabrik Jülich*²⁷ bija saistīts ar procentu maksājumu par summām, kas bija nepamatoti samaksātas saistībā ar ražošanas maksājumiem cukura sektorā, balstoties uz ES regulām, kuras Tiesa pasludināja par spēkā neesošām. Spriedums *Irimie*²⁸ bija saistīts ar procentu maksājumu par atmaksāto valsts tiesībās paredzēto vides nodokli, kas atbilstoši Tiesas interpretācijai tika atzīts par pretrunā esošu Savienības tiesībām. Visbeidzot, spriedums *Wortmann*²⁹ bija saistīts ar procentu maksājumu saistībā ar to antidempinga maksājumu atmaksu, ko prasītājs bija veicis saskaņā ar Savienības regulējumu, kuru Tiesa daļēji bija atcēlusi.

54. Tomēr jānorāda, pirmkārt, ka dažās Tiesas izlemtajās lietās procentu maksājuma veikšanai pamatā nebija maksājuma juridiskā pamata atzīšana par spēkā neesošu, bet gan kāds cits Savienības tiesību pārkāpums. Uz vienu no šādiem gadījumiem atsaucās pati iesniedzējtiesa³⁰. Otrkārt, manā ieskatā, ir būtiski konceptuāli iemesli, kas liecina par labu atbildei, ka saskaņā ar Savienības tiesībām personai ir tiesības uz procentu maksājumu neatkarīgi no tā, kā ir noticis Savienības tiesību pārkāpums. Citiem vārdiem, manuprāt, nav pamata pieļaut tiesības uz procentu maksājumu vienīgi gadījumos, kas ir saistīti ar maksājuma juridiskā pamata atzīšanu par spēkā neesošu. Lai pamatotu šo nostāju, vispirms ir jāizvērtē iemesli, kuri pamatoja Tiesas judikatūru, kas paredz tiesības uz procentu maksājumu.

a) Tiesību uz procentu maksājumu mērķis

55. Ja persona ir samaksājusi kādu pretēji Savienības tiesībām noteiktu naudas summu, tajā pašā brīdī rodas šīs personas tiesības atgūt šo naudas summu – pat tad, ja Tiesa vai valsts tiesa to ir konstatējusi vēlāk. Minētais izriet no šo secinājumu 43. punktā minētās judikatūras, kurā Tiesa paskaidro, ka tiesības atgūt summas, ko kāda dalībvalsts ir uzlikusi, pārkāpjot Savienības tiesības, izriet no Savienības tiesību normās personām paredzētajām tiesībām nemaksāt šīs summas un šīs tiesības papildina. No dienas, kad personai rodas tiesības uz atlīdzību, līdz dienai, kad tā saņem atlīdzību, paiet noteikts un dažkārt pat ievērojams laika periods³¹. Procenti ir vajadzīgi, lai noregulētu šo laika periodu.

56. Pienākums maksāt procentus nav uzskatāms par kompetentajām valsts iestādēm uzlikto sodu vai sankciju saistībā ar Savienības tiesību pārkāpumu. Šī pienākuma mērķis drīzāk ir nodrošināt, ka personas saņem atbilstošu kompensāciju par zaudējumiem, kas tām radušies to summu nepieejamības rezultātā, kas tikušas nepamatoti uzliktas, pārkāpjot Savienības tiesības. Citiem vārdiem, tiesību uz procentu maksājumu pamatā ir ideja, ka personām tiek piešķirta *restitutio in integrum*, jo tās nespēj izmantot šīs naudas summas kādā konkrētā laika periodā³².

²⁷ Skat. spriedumu, 2012. gada 27. septembris, *Zuckerfabrik Jülich* u.c. (C-113/10, C-147/10 un C-234/10, EU:C:2012:591).

²⁸ Skat. spriedumu, 2013. gada 18. aprīlis, *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250).

²⁹ Skat. spriedumu, 2017. gada 18. janvāris, *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19).

³⁰ Skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Littlewoods Retail Ltd* u.c. (C-591/10, EU:C:2012:478).

³¹ Piemēram, lietā C-419/20 *Reyher* norādīja, ka tā samaksājusi summu 774 000 EUR apmērā 2013. gadā, kas tai tika atmaksāta tikai 2019. gadā.

³² Skat., piemēram, *Dougan*, minēts šo secinājumu 21. zemsvītras piezīmē; *Gazin*, minēts šo secinājumu 25. zemsvītras piezīmē.

57. Ņemot vērā, ka tiesības uz procentu maksājumu ir vienīgi līdzeklis, lai risinātu jautājumu par naudas vērtības zudumu laika gaitā, šīs tiesības nav atkarīgas no tā, vai kompetentās valsts iestādes uzskatīja, ka tās rikojas saskaņā ar Savienības tiesībām, kas tikai vēlāk tika interpretētas citādi, nekā šīs iestādes attiecīgajā brīdī bija uzskatījušas par pareizu. Tādēļ iesniedzējtiesas šajā ziņā paustās bažas, apgalvojot, ka šīm iestādēm, iespējams, nav jāmaksā procenti, jo tās esot iekasējušas maksājumus labticīgi, neietekmē tiesību uz procentu maksājumu rašanos.

58. Tiesības uz procentu maksājumu nav tas pats, kas tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu. Gadījumos, kas ir saistīti ar atlīdzību, šādas tiesības rodas pretēji Savienības tiesībām uzliktu summu samaksas rezultātā un neatkarīgi no tā, vai ir noteikta to kompetento valsts iestāžu atbildība, kuras ir pārkāpušas Savienības tiesības. Tādēļ nav būtiski, kādēļ kompetentās valsts iestādes iekasēja summas, pārkāpjot Savienības tiesības. Gluži tāpat kā tiesības uz atlīdzību kā ES tiesiskās aizsardzības līdzeklis ir vienīgi reakcija uz objektīvo faktu, ka persona šīs summas nebija parādā, tiesības uz procentu maksājumu ir reakcija uz faktu, ka ir pagājis noteikts laika periods.

59. Gadījumos, kad stājas spēkā tiesiskās aizsardzības līdzekļi saistībā ar atlīdzību, procenti attiecas uz laika periodu, kurā naudas summām bija jābūt personas rīcībā, bet tas tā nebija, bez nepieciešamības izvērtēt iemeslus, kādēļ kompetentās valsts iestādes ir pārkāpušas Savienības tiesības. Pārkāpums pats par sevi ir pietiekams. Procenti attiecas vienīgi uz pagājušo laikposmu un tādējādi neskar jautājumu par Savienības tiesību pārkāpuma iespējamo attaisnojumu.

60. Tiesu judikatūra atbalsta šādu tiesību uz procentu maksājumu ekonomisko pamatojumu. Vispirms, Tiesa ir izklāstījusi tiesību uz atlīdzību ekonomiskos motīvus. Tā uzskatīja, ka “tiesību uz nepamatotu maksājumu atgūšanu mērķis ir novērst nodokļa nesaderības ar Savienības tiesībām sekas, neitralizējot ekonomisko slogu, kas nepamatoti ir uzlikts tirgus dalībniekam, kurš galu galā to ir faktiski samaksājis”³³. Turklāt vairākās nesenās lietās, kā norādīts šo secinājumu 45. punktā, Tiesa ir paskaidrojusi, ka saskaņā ar Savienības tiesībām nepamatoti iekasētās summas ir atmaksājamas kopā ar procentiem, jo procenti attiecas uz “zaudējumiem, ko rada nespēja rīkoties ar naudas summām”³⁴.

61. Līdz ar to procentu maksājums ir nepieciešams, lai atkārtoti nodrošinātu atbilstību Savienības tiesībām, radot situāciju, kas ir pēc iespējas identiskāka situācijai, kas rastos tad, ja šāds Savienības tiesību pārkāpums nebūtu noticis. Tādējādi šī maksājuma mērķis ir atjaunot Savienības tiesību efektivitāti.

62. Alternatīvs vai, iespējams, papildu skaidrojums procentu piešķiršanai, kā to norāda iesniedzējtiesa, *Gräfendorfer* un *Flexi Montagetechnik*, ir negodīga iedzīvošanās³⁵.

63. Uz to atsaukusies ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*] secinājumos lietā *Zuckerfabrik Jülich* u.c.³⁶, kas bija saistīta ar to summu atlīdzību, kuras tika pieprasītas no valsts iestādēm, taču tika iekasētas ES budžetā, pamatojoties uz spēkā neesošu juridisko pamatu.

³³ Spriedums, 2011. gada 20. oktobris, *Danfoss* un *Sauer-Danfoss* (C-94/10, EU:C:2011:674, 23. punkts).

³⁴ Skat., piemēram, spriedumus, 2012. gada 19. jūlijs, *Littlewoods Retail* u.c. (C-591/10, EU:C:2012:478, 25. punkts), un 2021. gada 9. septembris, *Hauptzollamt B* (Iespēja samazināt nodokļus) (C-100/20, EU:C:2021:716, 27. punkts).

³⁵ Šajā sakarā skat. *van de Moosdijk*, minēts 25. zemsvītras piezīmē.

³⁶ C-113/10, C-147/10 un C-234/10, EU:C:2011:701, 125.–129. punkts.

64. Turklāt Tiesa ir atsaukusies uz negodīgu iedzīvošanos 2008. gada 16. decembra spriedumā *Masdar (UK)/Komisija*³⁷ un 2020. gada 9. jūlija spriedumā Čehijas Republika/Komisija³⁸, kā attaisnojumu iespējai iesniegt prasību par atlīdzību pret Savienību, pamatojoties uz LESD 268. pantu un 340. panta otro daļu. Tiesa uzsvēra, ka personai, kurai ir radušies zaudējumi, kā rezultātā tiek vairota kādas citas personas (šajā gadījumā ES) bagātība bez jebkāda šādas iedzīvošanās juridiskā pamata, parasti ir tiesības saņemt no šīs iedzīvojušās personas atlīdzību, kas nepārsniedz zaudējumu apmēru. Tiesas ieskatā, prasība par atlīdzību no ES budžeta būtu jāpamato ar pierādījumiem par atbildētāja iedzīvošanos, kurai nav spēkā esoša juridiskā pamata, un pierādījumiem par prasītāja finansiālā stāvokļa pasliktināšanos, kas saistāma ar šādu iedzīvošanos.

65. Lai gan negodīga iedzīvošanās varētu būt pietiekams pamatojums dalībvalsts celtajai prasībai, ar ko tiek pieprasīta to summu atlīdzība, kuras tā nepamatoti iemaksājusi ES budžetā, uz šo konceptu, manuprāt, nav jāatsaucas, lai pamatotu procentu maksājumu gadījumos, kas līdzinās šajā lietā izvērtējamajam gadījumam. Tas pat var radīt šķēršļus procentu samaksai. Ņemot vērā ES pārvaldības organizāciju, dažādas summas, kas iemaksājamas ES budžetā, bieži vien iekasē valsts iestādes. Saskaņā ar šo secinājumu iepriekšējā punktā minēto judikatūru personai, kura ir samaksājusi nepamatoti uzliktas summas, būtu jāsniedz pierādījumi par to valsts iestāžu iedzīvošanos, kuras ir iekasējušas šīs summas. Ja šīs summas ir ieskaitītas ES budžetā, varētu nebūt iespējams pierādīt valsts iestāžu iedzīvošanās faktu.

66. Tiesības uz procentu maksājumu nav saistāmas ar negodīgu iedzīvošanos, bet gan ar pretējo šādu attiecību aspektu, proti, negodīgu finansiālās situācijas pasliktināšanu. Šo tiesību mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību efektivitāti, radot personai, kuras finansiālā situācija ir tikusi pasliktināta pretēji Savienības tiesībām, situāciju, kas būtu izveidojusies, ja nebūtu noticis Savienības tiesību pārkāpums. Līdz ar to būtisks ir fakts, ka ir tikusi pasliktināta prasītāja finansiālā situācija, nevis valsts iestāžu iedzīvošanās fakts. Nav nepieciešams pierādīt iedzīvošanās faktu, lai būtu tiesības uz procentu maksājumu saskaņā ar Savienības tiesībām³⁹.

67. Manuprāt, ekonomiskais pamatojums, ko Tiesa ir sniegusi, lai pamatotu tiesības uz procentu maksājumu, atbalsta secinājumu, ka Savienības tiesību kontekstā šīs tiesības rodas gadījumos, kad personas finansiālā situācija tiek pasliktināta pretēji Savienības tiesībām, bez nepieciešamības izvērtēt, vai pārkāpumu izdarījušais subjekts ir rīkojies labticīgi vai ne un vai ir notikusi tā iedzīvošanās.

³⁷ C-47/07 P, EU:C:2008:726, it īpaši 44.–50. punkts.

³⁸ C-575/18 P, EU:C:2020:530, it īpaši 81.–84. punkts. Skat. arī ģenerālvokātes E. Šarpstones secinājumus lietā Čehijas Republika/Komisija (C-575/18 P, EU:C:2020:205, 120.–129. punkts) un ģenerālvokātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumus lietās Slovākija/Komisija un Rumānija/Komisija (C-593/15 P, C-594/15 P un C-599/15 P, EU:C:2017:441, 108. punkts).

³⁹ Šajā sakarā ir lietderīgi minēt judikatūru, kurā Tiesa ir atļāvusi dalībvalstīm ņemt vērā negodīgas iedzīvošanās faktu. Šī judikatūra radās apstākļos, kas bija saistīti ar valsts noteikumiem ierobežot tiesības atgūt pretēji Savienības tiesībām samaksātas summas gadījumos, kad šīs summas tālāk tika piemērotas citiem tirgotājiem vai patērētājiem. Skat., piemēram, spriedumu, 1980. gada 27. februāris, *Just* (68/79, EU:C:1980:57, 26.–27. punkts). Šī judikatūra apstiprina ierosināto viedokli, ka tiesības uz procentu maksājumu saskaņā ar Savienības tiesībām pamato nepieciešamība novērst situāciju, kad tiek pasliktināta personas finansiālā situācija pretēji Savienības tiesībām. Netiktu pasliktināta tādas personas finansiālā situācija, kura ir piemērojusi nepamatoti iekasētas summas citām personām. Līdz ar to personai var tikt liegtas tiesības uz atlīdzību kopā ar procentiem saskaņā ar Savienības tiesībām.

b) Vai izskatāmajās lietās personām ir tiesības uz procentu maksājumu?

68. Ja pieņem, ka Savienības tiesībās ir paredzētas tiesības uz procentu maksājumu ar mērķi atjaunot šo tiesību efektivitāti, atlīdzinot zaudētās naudas vērtību laika periodā, kad personai pretēji Savienības tiesībām attiecīgās summas nebija pieejamas, nav pamatojuma izšķirt dažādus Savienības tiesību pārkāpšanas gadījumus.

69. Procenti ir maksājami neatkarīgi no tā, vai pārkāpumam par iemeslu ir bijis spēkā neesošs ES vai valsts juridiskais pamats maksājumu veikšanai, nepareiza ar maksājumu veikšanu saistīto Savienības vai valsts tiesību interpretācija, nepareiza faktu izvērtēšana, kā rezultātā naudas summas tika iekasētas pretēji Savienības tiesībām, vai jebkurš cits pārkāpums.

70. Manuprāt, no judikatūras varētu izdarīt secinājumu, ka tiesības uz procentu maksājumu rodas visos gadījumos, kad personai saskaņā ar Savienības tiesībām pienākas kāda naudas summa, kas sniegtu atlīdzinājumu par laika periodu no brīža, kad radušās tiesības uz maksājumu, līdz maksājuma veikšanas brīdim⁴⁰. Tiesības uz procentu maksājumu rodas tās Savienības tiesību normas pārkāpšanas rezultātā, kas paredz tiesības uz maksājumu vai tiesības neveikt maksājumu, sākot no brīža, kad šīs tiesības tika pārkāptas, un to mērķis ir atjaunot Savienības tiesību efektivitāti.

71. Līdz ar to gadījumos, kad tiesības uz atlīdzību rodas tādēļ, ka Savienības tiesībām pretējs juridiskais pamats uzlikta maksājuma veikšanai ir ticis atzīts par spēkā neesošu, ir jāmaksā procenti, lai radītu situāciju, kas būtu izveidojusies, ja nebūtu ticis pieņemts šis par spēkā neesošu atzītais tiesību akts⁴¹.

72. Procentu maksājums ir nepieciešams arī līdzīgu iemeslu dēļ gadījumos, kad atlīdzība tiek pieprasīta tādēļ, ka ir nepareizi izvērtēti fakti vai tikusi pieļauta kļūdu tiesību interpretācijā. Lietā C-415/20 prasītājam nebūtu bijis pienākuma maksāt naudas sodu, ja kompetentās valsts iestādes būtu pareizi interpretējušas Savienības tiesības. Lai atjaunotu situāciju, kāda būtu bijusi, ja nebūtu pārkāptas Savienības tiesības, nepietiek tikai ar naudas soda samaksu. Ir jāsamaksā arī procenti, kas attiecas uz pagājušo laika periodu. Tikai šādi ir iespējams atjaunot Savienības tiesību efektivitāti.

73. Šāds pamatojums ir piemērojams arī lietās C-419/20 un C-427/20. Savienības tiesību efektivitāti iespējams atjaunot vienīgi tad, ja prasītājiem “no jauna” tiek radīta situācija, kad Savienības tiesības nebūtu tikušas pārkāptas, nepareizi izvērtējot faktus vai pieļaujot kļūdu Savienības tiesību interpretācijā. Minētais rada nepieciešamību atlīdzināt zaudēto naudas vērtību, kas prasītājiem nebija pieejama Savienības tiesību pārkāpuma dēļ.

74. Šo pieeju apstiprina nesenā tiesu prakse, kurā Tiesa uzskatīja, ka procenti ir maksājami arī gadījumos, kad prasītāju tiesības uz atlīdzību neizriet no maksājuma juridiskā pamata atzīšanas par spēkā neesošu, bet gan no nepareizas tiesību vai faktu interpretācijas, kā rezultātā maksājums tika uzlikts nepamatoti. Spriedumā *Littlewoods Retail*⁴² prasītājs bija pārmaksājis PVN attiecīgo

⁴⁰ Nodokļu, nodevu un citu maksājumu atlīdzināšana nav vienīgais gadījums, kad Savienības tiesības paredz procentu maksājumu. Proti, procenti ir maksājami arī saistībā ar prasībām par zaudējumu atlīdzību, kas izriet no Savienības tiesību pārkāpuma. Skat., piemēram, spriedumu, 1993. gada 2. augusts, *Marshall* (C-271/91, EU:C:1993:335, 31. punkts).

⁴¹ Šajā sakarā skat. ģenerāladvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas [*M. Campos Sánchez-Bordona*] secinājumus lietā *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2016:663, 66. punkts).

⁴² Skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Littlewoods Retail Ltd* u.c. (C-591/10, EU:C:2012:478).

Savienības un valsts tiesību nepareizas interpretācijas dēļ. Savukārt spriedumā *Hauptzollamt B*⁴³ atlīdzinājums izrietēja no nepareizi aprēķināta elektroenerģijas nodokļa. Abos gadījumos Tiesa uzskatīja, ka prasītājiem ir tiesības uz procentu maksājumu saskaņā ar Savienības tiesībām.

75. Situācija, kas tiek izvērtēta lietā C-415/20, kurā prasītājam zināmu laika periodu netika izmaksāta eksporta kompensācija, ko tas bija tiesīgs saņemt saskaņā ar Savienības tiesībām, atšķiras no gadījumiem, kuri saistīti ar atlīdzinājumu. Šajos gadījumos tiesības uz procentu maksājumu radās, pārkāpjot tiesības neveikt maksājumu, taču lietā C-415/20 tiesības uz procentu maksājumu radās saistībā ar tiesībām saņemt maksājumu. Līdz ar to iesniedzējtiesas otrais jautājums šajā lietā būtībā ir par to, vai tiesības uz procentu maksājumu rodas vienīgi kopā ar tiesībām uz atlīdzinājumu vai arī tās rodas tostarp gadījumā, kad tiek pārkāptas personas tiesības uz maksājumu, kas ir tieši balstītas uz Savienības tiesībām.

76. Ja – kā norādīts iepriekš – tiesības uz procentu maksājumu saskaņā ar Savienības tiesībām tiek pamatotas ar nepieciešamību atjaunot Savienības tiesību efektivitāti, atlīdzinot par apritējušo laika periodu, kurā personai pretēji Savienības tiesībām nebija pieejama attiecīgā naudas summa, tiesības uz procentu maksājumu rodas arī tad, ja pārkāpumam par iemeslu ir atteikšanās veikt maksājumu, ko persona bija tiesīga saņemt saskaņā ar Savienības tiesībām. Lietā C-415/20 procenti ir maksājami par laika periodu no brīža, kad radās tiesības uz eksporta kompensācijām, līdz brīdim, kad šis eksporta kompensācijas tika izmaksātas.

77. Rezultātā, manuprāt, Tiesas judikatūra ir jāsaprot tādējādi, ka tā principā ietver tiesības uz procentu maksājumu visos gadījumos, kad naudas summas, kas personai pienākas saskaņā ar Savienības tiesībām, tiek izmaksātas ar novēlošanos, tādējādi pārkāpjot Savienības tiesības.

78. Līdz ar to jāuzskata, ka Tiesas judikatūra par tiesībām uz procentu maksājumu ir piemērojama gadījumos, kad kompetentās valsts iestādes ir nepamatoti atteikušās izmaksāt eksporta kompensācijas un nepamatoti noteikušas naudas sodus, tādējādi pārkāpjot Savienības tiesības, kā tas ir lietā C-415/20. Šī judikatūra attiecas arī uz nepareizas faktu konstatācijas rezultātā iekasētu antidempinga maksājumu atmaksu, kā tas ir lietā C-419/20, kā arī uz nepareizas Savienības tiesību interpretācijas rezultātā nepamatoti iekasētu ievaduitas nodokļu atmaksu, kā tas ir lietā C-427/20. Visos šajos gadījumos procentu maksājumam ir viens un tas pats mērķis, proti, atlīdzināt zaudēto naudas vērtību par laika periodu, sākot no brīža, kad radās tiesības uz attiecīgajām naudas summām, līdz brīdim, kad tās tika samaksātas.

79. Ja Tiesas judikatūra tiktu interpretēta tādējādi, ka tā attiecas vienīgi uz gadījumiem, kad Tiesa atceļ kādu Savienības vai valsts pasākumu vai atzīst to par spēkā neesošu, tiktu iedragāts judikatūras mērķis, proti, neatkarīgi no Savienības tiesību pārkāpuma veida nodrošināt, ka personām ir tiesības uz procentu maksājumu, lai tādējādi atjaunotu Savienības tiesību efektivitāti.

2. *Vai ir būtiski, vai Savienības tiesību pārkāpumu ir konstatējušas valsts tiesas vai Tiesa?*

80. Saistībā ar iepriekšminēto ir jāatzīmē, ka Savienības tiesību pārkāpuma jēdziena interpretācija Tiesas judikatūrā par nepamatoti uzliktu naudas summu piedziņu šo lietu kontekstā netieši izvirza jautājumu par to, vai ir būtiski, vai Savienības tiesību pārkāpumu ir konstatējušas valsts tiesas vai Tiesa.

81. Manuprāt, atbilde uz šo jautājumu ir noraidoša.

⁴³ Skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Hauptzollamt B* (Iespēja samazināt nodokļus (C-100/20, EU:C:2021:716)).

82. Kā Tiesa ir atzinusi, saskaņā ar LES 19. pantu valstu tiesām un Tiesai ir pienākums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī no Savienības tiesībām izrietošo tiesisko aizsardzību⁴⁴. Līdz ar to valstu tiesas, sadarbojoties ar Tiesu, pilda tām uzticēto pienākumu kopīgi nodrošināt, ka, interpretējot un piemērojot Līgumus, tiek ievērotas attiecīgās tiesības⁴⁵.

83. Turklāt Tiesa ir uzsvērusi, ka ar LESD 267. pantu reglamentētā procedūra paredz tiešu sadarbību starp Tiesu un valstu tiesām, kuras ietvaros pēdējās minētās ir cieši iesaistītas Savienības tiesību pareizā piemērošanā un vienādā interpretēšanā, kā arī tajās noteikto personu tiesību aizsardzībā. Līdz ar to valstu tiesām un attiecīgi Tiesai noteiktie pienākumi ir nepieciešami, lai saglabātu ar Līgumiem noteikto tiesību būtību⁴⁶.

84. No minētā izriet, ka valstu tiesām kā “parastām” tiesām līdzās Tiesai ES tiesību sistēmā ir svarīga loma⁴⁷. Līdz ar to gadījumos, kad valsts tiesa konstatē Savienības tiesību pārkāpumu, šādam konstatējumam ir tāds pats juridiskais spēks kā Tiesas konstatējumam saistībā ar tiesībām uz nepamatoti uzlikto summu atmaksu un attiecīgo procentu samaksu saskaņā ar Savienības tiesībām.

85. Jānorāda arī, ka šajā kontekstā šo pieeju atspoguļo Tiesas judikatūra. Spriedumā *Wortmann*⁴⁸ Tiesa norādīja, ka gadījumos, kad nodokļi tiek atmaksāti, pamatojoties uz to, ka tie ir uzlikti pretēji Savienības tiesībām – “*kas ir jāizvērtē iesniedzējtiesai*” –, dalībvalstīm saskaņā ar Savienības tiesībām ir pienākums maksāt atbilstīgos procentus.

86. Līdz ar to, manā ieskatā, Savienības tiesības, kas ir pamatā tiesībām uz procentu maksājumu, ir tikušas pārkāptas neatkarīgi no tā, vai pārkāpumu ir konstatējušas valstu tiesas vai arī Tiesa.

C. Ierobežojumi, ko tiesībām uz procentu maksājumu var paredzēt Savienības tiesībās un valsts tiesībās

87. Visos trīs gadījumos iesniedzējtiesa uzskata, ka prasītājiem ir tiesības uz procentu maksājumu par visu laika periodu, kurā tiem pretēji Savienības tiesībām nebija pieejamas attiecīgās naudas summas, tikai tad, ja tiesības uz procentu maksājumu pastāv saskaņā ar Savienības tiesībām. Šo secinājumu iepriekšējās sadaļās ir pausts viedoklis, ka saskaņā ar Savienības tiesībām prasītājiem patiešām ir tiesības uz procentu maksājumu.

88. Taču no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu skaidri izriet, ka iesniedzējtiesas ieskatā – vismaz lietās C-419/20 un C-427/20 – prasītājiem saskaņā ar valsts tiesībām bija tiesības uz procentu maksājumu par laika periodu, sākot no tiesvedības uzsākšanas brīža līdz atlīdzības izmaksas brīdim, savukārt lietā C-415/20 prasītājs saskaņā ar valsts tiesībām nebija tiesīgs saņemt procentus, jo tas nebija cēlis tiesā prasību, lai pieprasītu eksporta kompensācijas.

⁴⁴ Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 32. punkts), un 2021. gada 16. novembris, *WB u.c.* (no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:931, 59. punkts).

⁴⁵ Skat., piemēram, atzinumu 1/09 (Vienotas sistēmas izveide strīdu izskatīšanai patentu jomā), 2011. gada 8. marts (EU:C:2011:123, 69. punkts), un spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 33. punkts).

⁴⁶ Skat., piemēram, spriedumus, 2020. gada 25. jūnijs, *SatCen/KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:492, 61. punkts), un 2021. gada 6. oktobris, *Consorzio Italian Management un Catania Multiservizi* (C-561/19, EU:C:2021:799, 31. punkts).

⁴⁷ Šajā sakarā skat. atzinumu 1/09 (Vienotas sistēmas izveide strīdu izskatīšanai patentu jomā), 2011. gada 8. marts (EU:C:2011:123, 80. punkts).

⁴⁸ Skat. spriedumu, 2017. gada 18. janvāris, *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19, 38. punkts) (mans izcēlums).

89. Šajā ziņā, manuprāt, nav būtiski, vai tiesvedībā esošajās lietās valsts tiesības paredz prasītājiem tiesības uz procentu maksājumu, jo šīs tiesības tika izveidotas, tieši balstoties uz Savienības tiesībām. Līdz ar to iesniedzējtiesas jautājums, kas ir būtisks nolēmuma pieņemšanai, nav par to, vai procenti saskaņā ar Savienības tiesībām ir maksājami par laika periodu līdz tiesvedības uzsākšanai, bet gan drīzāk par to, vai valsts tiesību akti likumīgi var ierobežot tiesību uz procentu maksājumu uz Savienības tiesību pamata īstenošanu par šo laika periodu vai arī izvirzīt tām nosacījumu par nepieciešamību celt tiesā prasību.

90. Tāpat rodas jautājums, vai prasītājiem var liegt procentu maksājumu, ko tie citādi ir tiesīgi saņemt saskaņā ar Savienības tiesībām, pamatojoties uz ES muitas tiesību aktu piemērošanu.

91. No Savienības tiesībām izrietošās tiesības, tostarp tiesības uz procentu maksājumu, noteiktos apstākļos var ierobežot gan pašas Savienības tiesības, gan valsts tiesības.

92. Kopumā jānorāda, ka, lai Savienības tiesību ierobežošana būtu akceptējama, ir jāievēro divi nosacījumi: pirmkārt, Savienības tiesības ierobežojošais pasākums ir jāpamato ar kādu Savienības tiesību izpratnē pieņemamu sabiedrības interešu mērķi un, otrkārt, šim pasākumam ir jābūt samērīgam ar šo mērķi.

93. Ņemot vērā šos apstākļus, turpinājumā izvērtēšu divus ierobežojošus līdzekļus, kas attiecas uz izskatāmajām lietām, proti, pirmkārt, Savienības tiesību līdzekli un, otrkārt, valsts tiesību līdzekli.

1. Ierobežojumi, ko paredz Savienības tiesības (Kopienas Muitas kodeksa 241. pants un Savienības Muitas kodeksa 116. panta 6. punkts)

94. Viens no jautājumiem, uz kuru tiesvedībā esošajās lietās jāsniedz atbilde, ir par to, vai Kopienas Muitas kodeksa 241. pants un Savienības Muitas kodeksa 116. panta 6. punkts (uz ko atsauksos kopā kā uz “Muitas kodeksu”) ir piemērojami iesniedzējtiesas tiesvedībā esošajās lietās.

95. Šīs Savienības tiesību normas attiecīgi ierobežo un, ievērojot attiecīgos nosacījumus, izslēdz procentu maksājumus gadījumos, kad kompetentās valsts iestādes atmaksā muitas nodokļus. Līdz ar to tās var būt nozīmīgas attiecībā uz attiecīgo ievadmuitas nodokļu atmaksu lietā C-427/20, kā arī attiecīgo antidempinga maksājumu atmaksu lietā C-419/20.

96. Saskaņā ar Nīderlandes valdības izvirzītajiem argumentiem Muitas kodeksā paredzētā tiesību norma par procentu maksājumu izslēgšanu ir piemērojama lietu C-419/20 un C-427/20 apstākļos, tādēļ procenti šajās lietās neesot maksājami. *Gräfendorfer, Reyher, Flexi Montagetechnik* un Komisija šim apgalvojumam nepiekrīt. Tie atsaucas uz spriedumu *Wortmann*, norādot, ka Muitas kodeksa norma, kas izslēdz procentu maksājumu, šo lietu apstākļos neesot piemērojama.

97. Nīderlandes valdība argumentē, paužot nostāju, ka attiecīgā Muitas kodeksa tiesību norma, kas izslēdz procentu maksājumu, ir vispārīga tiesību norma. Tā atsaucas uz Tiesas konstatējumiem spriedumā *Wortmann* kā uz izņēmumu no šīs tiesību normas.

98. Pretēji apgalvotajam attiecīgā Muitas kodeksa tiesību norma, manuprāt, nav vispārīga tiesību norma, bet gan izņēmums no Savienības tiesību vispārīgās normas, kas paredz, ka procenti ir maksājami gadījumos, kuri ir saistīti ar pretēji Savienības tiesībām samaksātu naudas summu atmaksu. Tieši tādēļ, ka vispārīgā tiesību norma paredz procentu maksājumu, tas bija jāizslēdz ar tiešu tiesību normu.

99. Muitas kodeksa tiesību normai kā vispārīgās tiesību normas ierobežojumam ir jābūt pamatotai un samērīgai ar sniegto pamatojumu. Pretējā gadījumā Muitas kodeksa tiesību norma, kas atļūdzinājuma gadījumā izslēdz procentu maksājumu, nebūtu spēkā⁴⁹.

100. Spriedumā *Wortmann*⁵⁰ tika sniegts attiecīgās Muitas kodeksa tiesību normas⁵¹ pamatojums, taču tajā pašā laikā tika ierobežota tās piemērošanas joma, nosakot, ka tā ir piemērojama vienīgi konkrētos gadījumos. Jānorāda, ka minētais bija nepieciešams, lai nodrošinātu Muitas kodeksa tiesību normas likumību, un šī paša iemesla dēļ šī tiesību norma izskatāmajās lietās nav piemērojama.

101. Tiesa, piekrītot ģenerālvokāta lietā *Wortmann* norādītajai argumentācijai, spriedumā minētajā lietā norādīja, ka, spriežot pēc Kopienas Muitas kodeksa 241. panta izstrādāšanas vēstures, tas attiecas uz “gadījumu, kad pēc tam, kad muitas iestāde ir atlaidusi attiecīgās preces, tiek konstatēts, ka sākotnēji aprēķinātais ievad muitas nodoklis ir jāsamazina un ka tādēļ saimnieciskās darbības subjektam ir jāatmaksā visi vai daļa no tā samaksātajiem ievad muitas nodokļiem”⁵².

102. Kā paskaidrojis ģenerālvokāts M. Kampos Sančess-Bordona, “muitas iestāde nepārbauda preces pirms to atļūšanas un tikai vēlāk veic importa tiesiskuma pārbaudi. Ja šajā vēlākajā brīdī tiek noteikts jauns [vērtējums], no tā var izrietēt gan tas, ka importētājam ir jāsamaksā līdz tam brīdim vēl nesamaksātā summa (sākotnējais nepietiekamais aprēķins), gan tas, ka administrācijai ir jāatmaksā pārmaksātā summa”⁵³. Abos gadījumos Muitas kodekss izslēdz procentu maksājumu⁵⁴.

103. Līdz ar to pamatojums tam, ka Muitas kodekss ierobežo vispārīgo tiesību normu, kas paredz procentu maksājumu, ir ātras muišošanas sistēmas un preču laišanas apgrozībā tirgū nodrošināšana⁵⁵.

104. Lai šī tiesību norma būtu samērīga ar mērķi, kuram tā tika izstrādāta, tā ir jāpiemēro vienīgi ar muišošanas procedūrām saistītos gadījumos, kā paskaidrots šo secinājumu iepriekšējos punktos. Tie ir gadījumi, kad muitas iestādei vai saimnieciskās darbības subjektam pēc sākotnējās muišošanas ir nepieciešama muitas nodokļu koriģēšana un abas puses piekrīt šādi nodokļu koriģēšanai. Tomēr strīda gadījumā uz šo gadījumu nebūtu attiecināms Muitas kodeksa izņēmums, kas izslēdz procentu maksājumu.

⁴⁹ Ģenerālvokāts M. Kampos Sančess-Bordona secinājumos lietā *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2016:663, 45. punkts) kā vienu no iespējamajiem risinājumiem piedāvāja atzīt Muitas kodeksa tiesību normas, kas izslēdz procentu maksājumu, par spēkā neesošām. Tomēr viņš šo risinājumu neierosināja Tiesai, jo attiecīgajai tiesību normai bija pieņemams pamatojums. Jānorāda, ka šīs tiesību normas spēkā esamība šajā tiesvedībā esošajās lietās netiek apstrīdēta.

⁵⁰ Skat. spriedumu, 2017. gada 18. janvāris, *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19, it īpaši 24.–32. punkts).

⁵¹ To pašu pamatojumu Komisija apstiprināja gan lietā *Wortmann*, gan savos apsvērumos šajā tiesvedībā esošajās lietās.

⁵² Spriedums, 2017. gada 18. janvāris, *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19, 27. punkts).

⁵³ Ģenerālvokāta M. Kampos Sančesa-Bordonas secinājumi lietā *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2016:663, 50. punkts).

⁵⁴ Šī simetrija, kad pienākums veikt procentu maksājumu tiek izslēgts gan attiecībā uz muitas iestādēm, ja muitas nodokļi tiek koriģēti, tos samazinot, gan attiecībā uz saimnieciskās darbības subjektu, ja muitas nodokļi tiek koriģēti, tos palielinot, tika uzsvērts kā būtisks elements, lai pamatotu attiecīgo tiesību normu. Skat. spriedumu, 2017. gada 18. janvāris, *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19, 29.–31. punkts), un ģenerālvokāta M. Kampos Sančesa-Bordonas secinājumus lietā *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2016:663, 48.–52. punkts).

⁵⁵ Manuprāt, nav neviena iemesla, kādēļ spriedumā *Wortmann* izklāstītie apsvērumi saistībā ar Kopienas Muitas kodeksa 241. pantu nevarētu attiekties uz Savienības Muitas kodeksa 116. panta 6. punktu. Šajā sakarā skat. ģenerālvokāta M. Kampos Sančesa-Bordonas secinājumus lietā *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2016:663, 51. punkts, 25. zemsvītras piezīme).

105. Šis viedoklis ir apstiprināts spriedumā *Wortmann*, saskaņā ar kuru Muitas kodeksa tiesību norma, kas izslēdz procentu maksājumu, nav attiecināma uz gadījumiem, kad nodokļu atmaksai pamatā ir kļūdas nodokļu aprēķinā, kas nav radušās muižošanas sistēmas ātruma dēļ. Līdz ar to tā nebija attiecināma uz procentu maksājumu šajā lietā saistībā ar tādu antidempinga maksājumu atlīdzināšanu, kas bija uzlikti, pamatojoties uz ES regulu, kuru Tiesa daļēji bija atcēlusi.

106. Nīderlandes valdība apgalvo, ka spriedumā *Wortmann* no Muitas kodeksa tiesību normas piemērošanas jomas bija izslēgti vienīgi gadījumi, kad atmaksa notiek pēc maksājuma juridiskā pamata atzīšanas par spēkā neesošu, kas bija šajā spriedumā radušies apstākļi.

107. Tomēr, manuprāt, šāda interpretācija neatbilst spriedumā *Wortmann* sniegtajam šīs tiesību normas pamatojumam, proti, nodrošināt ātru muižošanas sistēmu, ko ģenerālvokāts M. Kampos Sančess-Bordona apzīmēja kā “parastos apstākļus”⁵⁶. Ja no Muitas kodeksa tiesību normas piemērošanas jomas netiek izslēgti gadījumi, ko neaptver “parastās” muižošanas darbības, šī tiesību norma var tikt atzīta par spēkā neesošu, jo tā nav samērīga ar to attaisnojošo mērķi. Pie šādiem gadījumiem ir pieskaitāmi ne tikai tie gadījumi, kad atmaksa notiek pēc maksājuma juridiskā pamata atzīšanas par spēkā neesošu.

108. Izskatāmajās lietās kompetento valsts iestāžu pieļautās kļūdas novērtējumā netika novērstas “parasto” ātrās muižošanas procedūru ietvaros. Tā vietā nodokļu korekcijas tika veiktas, izpildot valsts tiesu spriedumus, ar kuriem tika konstatēts, ka nodokļi ir uzlikti pretēji Savienības tiesībām. Muitas kodeksā paredzētais izņēmums neattiecas uz šādiem gadījumiem.

109. Līdz ar to jāuzskata, ka Kopienas Muitas kodeksa 241. pants un Savienības Muitas kodeksa 116. panta 6. punkts neizslēdz procentu maksājumu izskatāmajās lietās pastāvošajos apstākļos, turklāt uz šīm lietām attiecas vispārīgais noteikums, kas paredz tiesības uz procentu maksājumu saskaņā ar Tiesas judikatūru.

2. Ierobežojumi, kas noteikti valsts tiesībās (valsts tiesību normās, kuras paredz tiesības uz procentu maksājumu pēc attiecīgās prasības celšanas tiesā un ierobežo procentu maksājumu, paredzot to no brīža, kad tiesā ir celta šāda prasība)

110. To valsts tiesību normu analīze, kas ierobežo Savienības tiesisko aizsardzības līdzekļu normas, parasti tiek veikta, ņemot vērā jēdzienu, kuru dēvē par valsts procesuālo autonomiju. Šajos secinājumos nav apspriesta valsts procesuālās autonomijas jēdziena piemērotība⁵⁷. Pietiek vien ar to, ka saskaņā ar šo jēdzienu dalībvalstu kompetencē ir regulēt jautājumus pēc būtības, kā arī procedūras, kas attiecas uz Savienības tiesisko aizsardzības līdzekļu normu īstenošanu. Šāda valsts procesuālā autonomija pastāv gadījumos, kad nav atbilstošu Savienības tiesību normu. Tomēr to kontrolē līdzvērtības un efektivitātes princips⁵⁸.

⁵⁶ Ģenerālvokāta M. Kamposas Sančesa-Bordonas secinājumi lietā *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2016:663, 52. punkts).

⁵⁷ Šajā sakarā tomēr skat. Kakouris, C. N., “Do the Member States Possess Judicial Procedural “Autonomy”?”, *Common Market Law Review*, 34. sēj., 1997, 1389. lpp.; Bobek, M., “Why There is No Principle of “Procedural Autonomy” of the Member States”, no: de Witte, B., un Micklitz, H.-W. (red.), *The European Court of Justice and the Autonomy of the Member States*, Intersentia, 2012, 305. lpp.; ģenerālvokātes V. Trstenjakas secinājumi lietā *Littlewoods Retail Ltd* u.c. (C-591/10, EU:C:2012:9, 23.–25. lpp.).

⁵⁸ Saistībā ar procentu maksājumu skat., piemēram, spriedumus, 2012. gada 19. jūlijs, *Littlewoods Retail Ltd* u.c. (C-591/10, EU:C:2012:478, 27. un 28. punkts), un 2020. gada 23. aprīlis, *Sole-Mizo* un *Dalmandi Mezőgazdasági* (C-13/18 un C-126/18, EU:C:2020:292, 37. punkts). Kā Tiesa ir norādījusi šajos spriedumos, gadījumos, kad nav attiecīgo Savienības tiesību, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jāparedz nosacījumi, ar kādiem šādi procenti ir maksājami, ievērojot, ka tiem ir jābūt ne mazāk labvēlīgiem kā nosacījumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām, pamatojoties uz valsts tiesību normām (līdzvērtības princips), un tie nerada apstākļus, kuros Savienības tiesībās paredzētās tiesības praktiski nav iespējams īstenot vai to īstenošana ir pārāk sarežģīta (efektivitātes princips).

111. Tomēr valsts tiesību normas, kas ierobežo Savienības tiesībās balstīto tiesību efektivitāti, joprojām var būt pamatotas, ievērojot priekšnoteikumu, ka tām ir samērīgs leģitīmais mērķis.

112. Šo “procesuālo saprātīguma normu [*procedural rule of reason*]”, kā to dēvē tiesībzinātnieki⁵⁹, Tiesa formulēja 1995. gada 14. decembra spriedumos *van Schijndel* un *van Veen*⁶⁰ un *Peterbroeck*⁶¹, turklāt tā ir apstiprināta turpmākajā judikatūrā⁶². Tiesa saistībā ar efektivitātes principu uzskata, ka jebkurš gadījums, kad rodas jautājums par to, vai kāda valsts tiesību norma padara Savienības tiesību piemērošanu praktiski neiespējamu vai pārāk sarežģītu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas lomu procedūrā, tās norisi un īpatnības kopumā dažādās valsts struktūrās. Līdz ar to valsts tiesību normas, kurām ir leģitīms mērķis, piemēram, nodrošināt atbilstošu procedūras norisi vai atbilstību tiesību uz aizstāvēšanos vai tiesiskās drošības principam, atbilst efektivitātes principam, ciktāl tās samērīgi nodrošina šādu leģitīmu mērķi. Tas konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda attiecīgajai valsts tiesai.

113. Ņemot vērā šo pārbaudes sistēmu, ir jāizvērtē valsts tiesību normas, kas ierobežo tiesības uz procentu maksājumu konkrētajās lietās.

114. Iesniedzējtiesa uzskata, ka visos trīs gadījumos piemērojamās valsts tiesību normas ierobežo datumu, no kura procenti ir maksājami, proti, sākot no brīža, kad kompetentajā valsts tiesā tiek uzsākta tiesvedība.

115. Vispirms jāatzīmē, ka nav nekādu norāžu, kas radītu pamatu šaubām par šo tiesību normu atbilstību līdzvērtības principam⁶³.

116. Tomēr attiecībā uz efektivitātes principu, manuprāt, ir skaidras norādes, ka attiecīgās valsts tiesību normas neatbilst šim principam.

117. Saskaņā ar Tiesas judikatūru⁶⁴ Savienības tiesībās ir prasīts procentu maksājums par visu laika periodu, sākot no pretēji Savienības tiesībām noteiktu vai ieturētu summu samaksas vai nesamaksāšanas brīža līdz to atmaksas vai attiecīgi samaksas brīdim. Tādējādi tiek nodrošināta atbilstoša kompensācija par zaudējumiem, kas radušies šo naudas summu nepieejamības dēļ.

⁵⁹ Šajā sakarā skat. Prechal, S., “Community Law in National Courts: The Lessons from *Van Schijndel*”, *Common Market Law Review*, 35. sēj., 1998, 681. lpp., 690. lappusē. Skat. arī, piemēram, Widdershoven, R., “National Procedural Autonomy and General EU Law Limits”, *Review of European Administrative Law*, 12. sēj., 2019, 5. lpp.; *Episcopo*, minēts šo secinājumu 25. zemsvītras piezīmē.

⁶⁰ C-430/93 un C-431/93, EU:C:1995:441.

⁶¹ C-312/93, EU:C:1995:437.

⁶² Skat., piemēram, spriedumus, 2019. gada 19. decembris, *Cargill Deutschland* (C-360/18, EU:C:2019:1124, 51. punkts), un 2021. gada 6. oktobris, *Consorzio Italian Management* un *Catania Multiservizi* (C-561/19, EU:C:2021:799, 63. un 64. punkts).

⁶³ Pretēji *Reyher* izvirzītajiem argumentiem lietā C-419/20 attiecīgās valsts tiesību normas, manuprāt, nav mazāk labvēlīgas uz Savienības tiesībām balstītajām prasībām nekā tām, kas balstītas uz valsts tiesībām. Fakts, ka kompetentās valsts iestādes pamatlietā var apgalvot, ka Savienības Muitas kodeksa 116. panta 6. punkts ir piemērojams, lai izslēgtu procentu maksājumu, izriet no iespējamā ierobežojuma, ko tiesībām uz procentu maksājumu paredz Savienības tiesības, nevis valsts tiesības.

⁶⁴ Skat. piemēram, spriedumu, 2013. gada 18. aprīlis, *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250, 26. un 28. punkts). Šajā sakarā skat. arī spriedumu, 2020. gada 23. aprīlis, *Sole-Mizo* un *Dalmandi Mezőgazdasági* (C-13/18 un C-126/18, EU:C:2020:292, 43. punkts).

118. Piemēram, spriedumā *Irimie*⁶⁵ Tiesa norādīja, ka sistēma, kas ierobežo procentus līdz tiem procentiem, kas uzkrājas no nākamās dienas pēc tam, kad ticis izvirzīts prasījums par nepamatoti uzlikto nodokļu atmaksu, neatbilst efektivitātes principam. Jāatzīmē arī, ka ģenerālvokāts M. Kampos Sančess-Bordona secinājumos *Wortmann*⁶⁶ lietā uzskatīja, ka tas pats attiecas uz Vācijas tiesību aktiem, par ko ir runa izskatāmajās lietās.

119. Es piekrītu šim apgalvojumam. Valsts tiesību normas, kas ierobežo procentu maksājumu vienīgi ar laiku no tiesvedības uzsākšanas brīža, liedz personām saņemt atbilstošu kompensāciju par visu laika periodu, kurā tām radušies zaudējumi tādēļ, ka to rīcībā nebija šādas nepamatoti uzliktas naudas summas, kā to paredz efektīva tiesību uz procentu maksājumu piemērošana.

120. Kā norāda *Gräfendorfer, Reyher* un *Flexi Montagetechnik*, tādus apstākļos kā izskatāmajās lietās no nepamatoti uzlikto naudas summu samaksas brīža līdz prasības celšanas brīdim var paiet vairāki gadi, ņemot vērā administratīvo sūdzību procedūru, kas norit pirms prasības celšanas tiesā. Līdz ar to visos trīs gadījumos piemērojamās valsts tiesību normas, manuprāt, neatbilst efektivitātes principa prasībām.

121. Iesniedzējtiesa atsauca uz papildu apstākli, kas pastāv vienīgi lietā C-415/20 saistībā ar procentu maksājumu par novēloti izmaksātām eksporta kompensācijām. Ņemot vērā šīs tiesas apgalvojumu, šķiet, ka saskaņā ar attiecīgajām valsts tiesībām⁶⁷ novēlotas pabalstu izmaksas gadījumā procenti ir maksājami par laika periodu, sākot no tiesvedības uzsākšanas, kurā saimnieciskās darbības subjekts pieprasa šo pabalstu samaksu. Tomēr, ja novēlots maksājums tiek veikts bez tiesvedības, proti, ja kompetentās valsts iestādes nolemj izmaksāt eksporta kompensācijas, saimnieciskās darbības subjektam nav tiesību saņemt nekādus procentus. Līdz ar to, ja saimnieciskās darbības subjekts, gluži kā tas bija minētajā gadījumā, ir iesniedzis vienīgi administratīvo sūdzību kompetentajās valsts iestādēs un gaidījis nolēmumu parauglietā, un šīs iestādes pēc tam izmaksājušas eksporta kompensācijas, taču bez procentiem, šim saimnieciskās darbības subjektam nav nekādu tiesību uz procentiem.

122. Šādas valsts tiesību normas, manuprāt, neatbilst efektivitātes principam. No Tiesas judikatūras izriet, ka tiesības uz procentu maksājumu pastāv saskaņā ar Savienības tiesībām un līdz ar to neatkarīgi no valsts tiesību normām. Tādējādi saimnieciskās darbības subjektam, kuram eksporta kompensācijas tikušas izmaksātas novēloti, ir tiesības uz procentu maksājumu. Atzīstot, ka šīs tiesības ir atkarīgas no tā, vai ir uzsākta tiesvedība, tādām personām kā prasītājs lietā C-415/20, kurš nebija cēlis tiesā prasību par šādām kompensācijām, tiktu liegtas tiesības, kas paredzētas Savienības tiesībās.

123. Pat ja attiecīgās valsts tiesību normas, kā norāda iesniedzējtiesa, mazina Savienības tiesībās balstīto tiesību uz procentu maksājumu efektivitāti, tas nav šķērslis tam, lai šīs tiesību normas atkarībā no attiecīgajiem lietas apstākļiem būtu pieļaujamas Savienības tiesību izpratnē. Taču minētais ir iespējams vienīgi tad, ja šīs tiesību normas ir samērīgas ar būtiskām valsts tiesību sistēmas interesēm.

124. Tomēr izskatāmajās lietās Tiesas rīcībā nav informācijas, kas ļautu izvērtēt, vai valsts tiesību normas, kas ierobežo tiesības uz procentu maksājumu, ir pamatotas. Kas attiecas uz valsts tiesību normām, kurās noteikts, ka tiesības uz procentu maksājumu ir spēkā vienīgi tad, ja tiesā ir celta

⁶⁵ Skat. spriedumu, 2013. gada 18. aprīlis, *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250, 27. un 29. punkts). Šajā sakarā skat. arī spriedumu, 2014. gada 15. oktobris, *Nicula* (C-331/13, EU:C:2014:2285, 37. un 38. punkts).

⁶⁶ C-365/15, EU:C:2016:663, 14. un 69.–73. punkts.

⁶⁷ Iesniedzējtiesa šajā sakarā atsauca uz AO 236. pantu, kas lasāms kopsakarā ar MOG 14. panta 2. punktu.

prasība, iesniedzējtiesa norādīja, ka šādas tiesību normas ir skaidrojamas ar lēmumu pieņemšanas autonomiju, kas piemīt tirgus dalībniekiem, proti, lēmumu gaidīt parauglietas iznākumu, nevis uzsākt tiesvedību, var uzskatīt par šādas autonomijas izpausmi, ar ko tirgus dalībnieks ir attiecies no tiesībām uz procentiem. Šajās tiesību normās, manuprāt, nav saskatāms šāds publisks mērķis. Drīzāk, gluži pretēji, šķiet, ka to sekas ir tiesvedību skaita nevajadzīga palielināšana. Tomēr, ņemot vērā kompetences sadali starp Tiesu un valsts tiesām, kas abas darbojas kā Eiropas tiesas (skat. šo secinājumu 82.–84. punktu), iesniedzējtiesai ir jāizvērtē attiecīgo valsts tiesību normu pamatotība un samērīgums.

125. Secinot – ir jāuzskata, ka, neskarot iesniedzējtiesas veicamo pārbaudi, attiecīgās tiesību normas, ierobežojot procentu maksājumu saistībā ar to summu atlīdzību, ko kompetentās valsts iestādes ir nepamatoti uzlikušas vai novēloti samaksājušas, pārkāpjot Savienības tiesības, neatbilst efektivitātes principa prasībām.

126. Līdz ar to no šādas atziņas Savienības tiesību kontekstā izriet, ka iesniedzējtiesa var vai nu interpretēt šīs valsts tiesību normas tā, lai tās atbilstu efektīvai tiesību uz procentu maksājumu īstenošanai, vai arī, ja tas nav iespējams, tā var nepiemērot šīs tiesību normas konkrētajos gadījumos.

VI. Secinājumi

127. Ņemot vērā iepriekšminētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgas Finanšu tiesa, Vācija) prejudiciāla nolēmuma sniegšanai iesniegtajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Lieta C-415/20

- 1) Savienības tiesībās paredzētais dalībvalstu pienākums atmaksāt maksājumus, kas uzlikti, pārkāpjot Savienības tiesības, pieskaitot tiem procentus, ir piemērojams gadījumā, kad atmaksas iemesls nav Tiesas konstatēts Savienības tiesību pārkāpums, bet gan Tiesas veikta kombinētās nomenklatūras (apakš)pozīcijas interpretācija.
- 2) Tiesas izstrādātā Savienības tiesībās ietvertā procentu prasījuma principi ir pārnesami uz eksporta kompensāciju izmaksu, ko kompetentās valsts iestādes ir liegušas, pārkāpjot Savienības tiesības.

Lieta C-419/20

Ir pieļauts Savienības tiesību pārkāpums, kurš izpaužas kā nosacījums Tiesas izstrādātajām tiesībām saņemt Savienības tiesībās balstītus procentu maksājumus, kad kompetentās valsts iestādes saskaņā ar Savienības tiesībām uzliek maksājumus, savukārt valsts tiesa vēlāk konstatē, ka nav izpildīti faktiskie priekšnosacījumi šādu maksājuma uzlikšanai.

Lieta C-427/20

Ir pieļauts Savienības tiesību pārkāpums, kurš izpaužas kā nosacījums Tiesas izstrādātajām tiesībām saņemt Savienības tiesībās balstītus procentu maksājumus, kad kompetentās valsts iestādes uzliek maksājumus, pārkāpjot spēkā esošās Savienību tiesību normas, un valsts tiesa konstatē šādu Savienības tiesību pārkāpumu.